

13 DZIAŁANIA
W DZIEDZINIE
KLIMATU

TEMAT NUMERU:
**ZMIANY KLIMATU
A KONDYCJA PLANETY**

**Cel 13 Zrównoważonego Rozwoju:
Działania w dziedzinie klimatu**

22 kwietnia obchodzimy Dzień Ziemi stanowiący moment refleksji nad kondycją naszej planety. Tegoroczny kwietniowy numer poświęcamy zagadnieniom zmian klimatu i ich realnym skutkom dla życia na Ziemi. Zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych to już coś pewnego, należy jednak podjąć działania, aby zmniejszyć ryzyko ich występowania.

**„ Ziemi nie dziedziczymy po naszych rodzicach,
pożyczamy ją od naszych dzieci. “**

Antoine Marie Roger de Saint-Exupéry

RZECZOWO W TEMACIE

DR HAB. INŻ. TADEUSZ POMIANEK, PROF. WSiIZ

Istota rozmów o klimacie, zwłaszcza w kontekście Dnia Ziemi koncentruje się zwykle na widocznych skutkach, a musimy wiedzieć, że edukacja o klimacie zaczyna się pod naszymi stopami – to gleba stanowi fundament naszego istnienia, w dużej mierze oddziałując także na klimat.

Nadmierna eksploatacja zasobów glebowych nasila niekorzystne zmiany, tworząc katastrofalne w skutkach sprzężenie zwrotne między ociepleniem klimatu a uprawami monokulturowymi. Mając na uwadze złożoność problemu, by móc mówić o poprawie sytuacji klimatycznej, musimy podejmować wielotorowe działania. Gro z nich zostało przedstawione w publikacji "Dbając o planetę, dbasz o swoją przyszłość" powstałej ze środków własnych WSiIZ, wpisach ekspertów na Zielonym blogu czy dotychczasowych numerach niniejszego newslettera – gorąco zachęcam do śledzenia tych wpisów na bieżąco.

KLIMAT – DLACZEGO TO WAŻNE, BY O NIM MÓWIĆ?

Rozmowa o klimacie to nie moda ani trend medialny – to dialog o bezpieczeństwie, zdrowiu, gospodarce i przyszłości kolejnych pokoleń, a Dzień Ziemi to przypomnienie, że planeta potrzebuje naszej uwagi codziennie, nie tylko jednego dnia.

**Zmiany klimatu dzieją się już – tu i teraz:
nie są odległą wizją przyszłości**

Nie mówimy o prognozach na koniec wieku. Fale upałów i susze, wywołujące pożary przeplatane z ulewnymi opadami i powodzią to zjawiska, które obserwujemy obecnie. Kiedy nie rozmawiamy o klimacie, łatwiej uwierzyć, że problem jest daleko, że dotyczy kogoś innego, że „jeszcze mamy czas”. W rzeczywistości już go nie mamy – to ostatni dzwonek na podjęcie działań.

CO SIĘ DZIEJE?

Rok 2024 był prawdopodobnie pierwszym, w którym **średnia temperatura przekroczyła**

1,55°C

i była najwyższą w 175-letniej historii obserwacji¹ od początku epoki przemysłowej*

* Próg 1,5°C z Porozumienia Paryskiego dotyczy średniej wieloletniej, nie jednego roku – jest to jednak sygnał alarmowy.

Od lat 80. Europa ociepla się

dwukrotnie szybciej

niż średnia globalna, co czyni ją najszybciej ocieplającym się kontynentem na Ziemi²

Tempo **ocieplania oceanów** w ostatnich dwóch dekadach (2005–2024) jest ponad

dwukrotnie wyższe

niż w latach 1960–2005¹

5 lat

z największymi ubytkami **masy lodowcowej** na świecie przypadło na ostatnie **6 lat**³,

a każdy z ostatnich 8 lat ustanowił

nowy rekord

zawartości **ciepła oceanicznego**¹

Najbardziej gwałtowne zmiany widoczne są w obszarach polarnych: **Arktyka** ociepla się

czterokrotnie
szybciej niż reszta świata⁵

Od 1976 roku świat utracił ok.

9200 km³

lodu lodowcowego,

a w 2023 r. lodowce przyczyniły się do wzrostu poziomu morza o **rekordowe**

1,5 mm³

Rosnący poziom mórz zagraża już

1 miliardowi

ludzi na świecie⁴,

a **huragany, powodzie, susze** i inne katastrofy w 2024 roku spowodowały

największą liczbę

nowych wysiedleń od 16 lat¹

¹ https://www.cma.gov.cn/en/special/20250323/2025032301/202503/t20250319_6929367.html

² <https://climate.copernicus.eu/esotc/2024>

³ <https://climate.copernicus.eu/esotc/2024/trends-climate-indicators>

⁴ <https://www.weforum.org/stories/2025/03/rising-sea-levels-global-threat/>

⁵ <https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C93333%2Cbadanie-arktyka-ociepla-sie-cztery-razy-szybciej-niz-reszta-ziemi.html>

W 2024 r. prawie jedna trzecia sieci rzecznej Europy przekroczyła progi wysokich stanów, a **burze i powodzie** dotknęły łącznie ok.

413 000 ludzi

z czego co najmniej **335 osób** straciło życie⁶

W 2024 r. odnotowano

rekordowe ubytki

masy lodowcowej w Skandynawii i na Svalbardzie⁶

W lipcu 2024 r. południowo-wschodnie rejony Europy doświadczyły najdłuższej fali upałów trwających

13 kolejnych dni

i obejmujących **55% regionu**⁶

Ponad

42 000 osób

dotknęły pożary lasów⁶

POLSKA NIE JEST SAMOTNĄ WYSPĄ WOLNĄ OD ZMIAN

Raport z przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego opracowany m.in. przez IMGW wskazuje, że liczba powodzi opadowych w Polsce w ostatnich latach **wzrosła**

niemal dwukrotnie⁷

Rok 2024 był najcieplejszym w historii polskiej meteorologii ze średnią roczną temperaturą

10,9°C, czyli aż 2,2°C powyżej normy z lat 1991–2020⁸

Od 1951 r. średnia roczna temperatura w Polsce wzrosła o **ponad 2°C**⁹

Warszawa jest jednym z miejsc w Polsce najbardziej dotkniętych

efektem miejskiej wyspy ciepła

, a w 2024 r. największe odchylenie wyniosło aż

2,7°C

powyżej normy¹⁰

⁶ <https://www.rmets.org/metmatters/european-state-climate-2024>

⁷ <https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C109530%2Craport-wzrasta-liczba-powodzi-opadowych-w-polsce.html>

⁸ <https://klimatycznabazawiedzy.org/raport/klimat-polski-2024/>

⁹ <https://imgw.pl/en/edukacja/raporty-klimatyczne-dla-polski/>

¹⁰ <https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/Dane-globalne-ocieplenie-2024-rekord-temperatury-Polska-swiat-klimat-16129.html>

CO MOŻEMY ZROBIĆ?

Wbrew pozorom – dużo. O dynamice zmian decydują m.in. nasze konsumenckie decyzje i wybory, przed którymi stajemy każdego dnia, jednak odpowiedzialność nie spoczywa wyłącznie na jednostce, kluczowe są decyzje polityczne i gospodarcze.

1.

Zmiany w diecie i nawyki

Zmiana diety powinna przede wszystkim polegać na tym, aby kupować tylko tyle, ile potrzebujemy – mniej marnowanego jedzenia oznacza mniej emisji. Warto jest również ograniczyć spożywanie czerwonego mięsa na rzecz produktów roślinnych.

4.

Świadoma konsumpcja

Kupujmy mniej, ale lepszej jakości. Naprawiamy zamiast wyrzucać, dawajmy rzeczom drugie życie i wspierajmy firmy transparentne klimatycznie: o tym jak rozpoznać greewashingowe praktyki czyhające na konsumentów pisaliśmy w [poprzednim numerze](#).

2.

Świeć przykładem

Wyłączanie niepotrzebnego światła, energooszczędne żarówki, niższa temperatura ogrzewania zimą czy unikanie trybu „stand-by” to drobne działania, które w skali milionów osób robią ogromną różnicę.

3.

Transport z mniejszym śladem węglowym

Tam, gdzie to możliwe, wybierajmy komunikację publiczną, rower lub spacer. Ograniczenie krótkich podróży samochodem i lotów zmniejsza emisję CO₂.

5.

Ograniczaj zużycie wody i pozostałe zasoby

Oszczędzanie wody, unikanie jednorazowych produktów i segregacja odpadów zmniejszają presję na środowisko i zużycie energii w procesach produkcyjnych.

13 DZIAŁANIA
W DZIEDZINIE
KLIMATU

ZMIANY KLIMATU TO REALNE SKUTKI, A PLANETA POTRZEBUJE NASZEJ REAKCJI

ZIELONY BLOG

- 16.04.2026 — **Bezpieczeństwo żywnościowe a bezpieczeństwo żywności – czy można pogodzić?**
dr hab. Anna Winiarska, prof. UP w Lublinie
- 26.03.2026 — **Tam, gdzie kończy się beton... Dlaczego potrzebujemy natury?**
mgr Natalia Skowron

Biuro
Zrównoważonego
Rozwoju

**ZIELONY
WSiZ**

Zespół Biura Zrównoważonego Rozwoju

Biuro Zrównoważonego Rozwoju – RA 143
+48 17 866 12 82 / +48 17 866 11 84

Wszelkie sugestie dotyczące Newslettera, w tym propozycje interesujących Państwa tematów i inicjatyw prosimy kierować na adres: bzr@wsiz.edu.pl

Autorka: Zuzanna Poplewska

